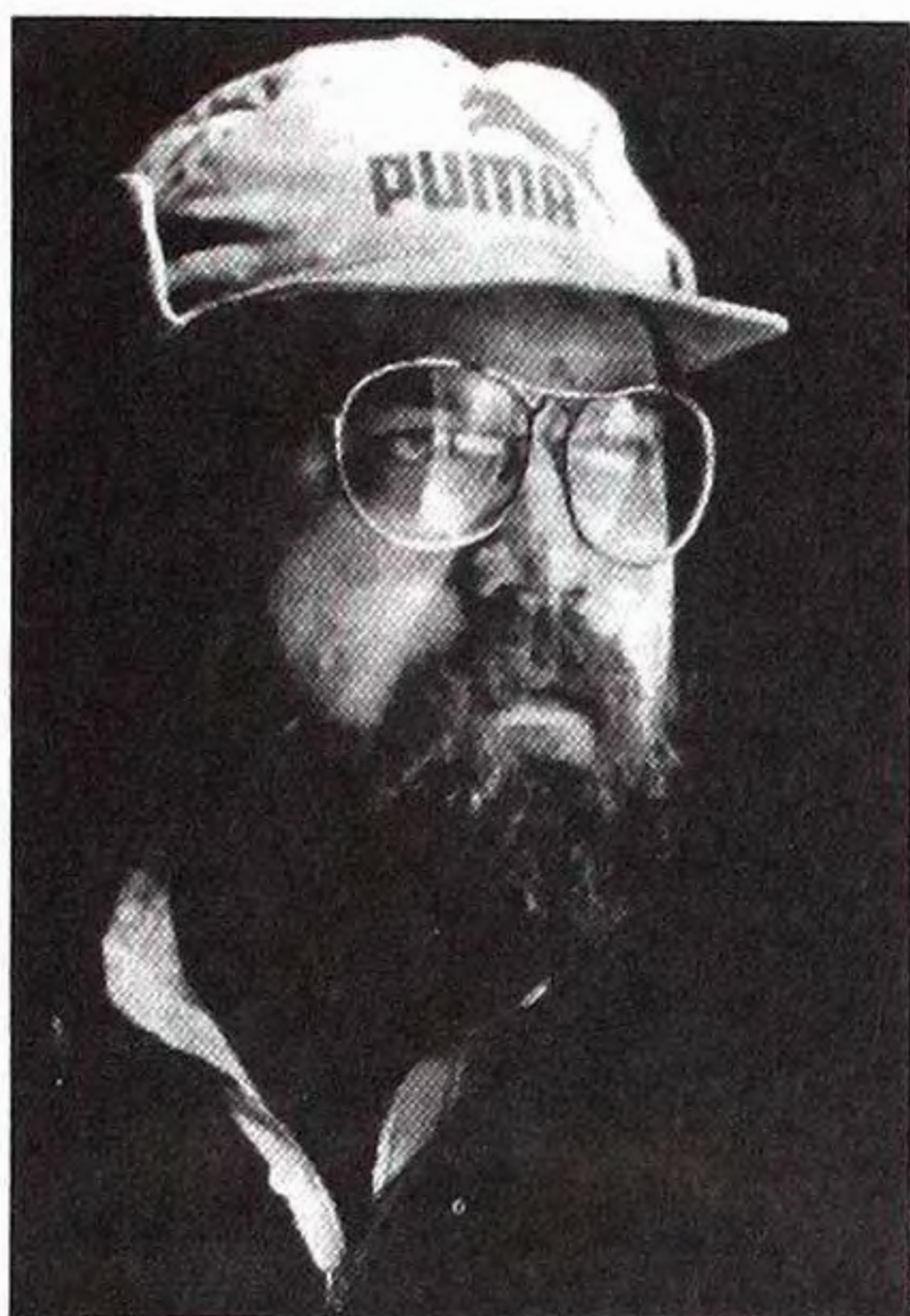

Небо було кольору гриму. Антоненко цього не бачив. Бо він не любив контролю. Особливо, коли втрачав його над собою. Було годі. Ні, було геть.

- З твоєю репетицією. З твоїм інститу...

Де все перетворювалося на проблему. Навіть проста читка п'єси, яка затяглася мало не на місяць. Дебатів, а не сидячих репетицій.

- Так, а це ви чули: усе, що бандерівці проти німців наводили, це потім наші славні радянські партизани собі приписали!

Несподівано почув він. І од кого? Од дівчини, в якій фрагменти фігури були доказовіші за слова.

- Лено, а звідкіля це ти знаєш? - озвався хтось із кутка кутнім голосом.

- Не Лена, а Олена, - виправила вона. - Бо я сама живу в Дніпродзержинську і не раз чула, що бандери мали штаб у центрі міста, під самим носом у гестапо. Й поруч з підпіллям комуністів!

Кутки припишкли. Антоненко отетерів. І од штабу, і од того, що уперше замилювався нею. Бо вона мала такі переконливі частини тіла, що очі не хотіли грати з ними в піддавки, а шукали собі проблемніших дівчат.

Губи перетворювали її на характерну актрису, бо коли говорила про рідне місто, рот звукувався. А так - красуня.

"Де там такі беруться", -

радів Антоненко. - "Мабуть, отруєна екологія працює, як каталізатор. З Дніпродзержинська, а яка завзята. Звідти, звідки нічого, окрім Брежнєва, вродитися раніше не могло".

- Стоп-стоп! - увірвав її Качинський, асистент. - А звідки це бандерівці взяли в Дніпродзержинську? Це ж не Західна Україна?

Коли Олена посміхалася, нижня губа її дедалі вужчала:

- Це ж Південний провід. Німці коли сюди наступали, УПА йшла слідом. Й організувала на місцях опір. Зараз про це пишуть навіть "Київські ведомості".

Кілька студентів пирснули недовірою.

- Дуже добре, - похвалив асистент, - що ви для своєї ролі, здавалося б, простої медсестри, підняли усі можливі джерела. Бо що ми знали про УПА? Анічого. Отак і іншим треба. Бо деякі питають: "Південний провід" це що - південний дріт?

- Проволока, - хихотнув хтось.

- Ось яке ставлення, бачите? - він звів брови і з характерного типажа переінакшився на драматичного. - Гаразд, до роботи.

Студенти були відмовилися ставити п'єсу про УПА одного драматурга, довідавшись, що він раніше писав про неї п'єси геть протилежні. Вийшов скандал, але, оскільки інших п'єс на цю тему не було, кілька однокурсників самі почали ліпити композицію. Ясно, що начальство сахнулося, і з ними лишився лише асистент. Бо мама в нього була з Тернополя. Тут же й перестали давати стипендію. Й одразу почалося на курсі:

- УПА діяла негуманно...

- Чого це негуманно? - ошкірився тоді Антоненко. - До чого тут взагалі гуманність - війна йде, ви б краще поговорили про гуманність з тими, хто почав цю криваву кашу!

- Однаково, є святі принципи, не здавався куток, - бо не можна все міряти "око за око".

Отож вирішили, що кожен візьме собі роль відповідно до власних переконань.

- Ми гратимемо совість, проголосив асистент.

Грошей не давали, й тут була винна не УПА. А інші, більш негуманні структури. Доки йшли сидячі репетиції, Антоненко ще якось терпів. Бо

черевики в нього були геть. Особливо правий - підметка одкисла, він її прошилив дротом, якого скрутив усередині. Та обував неначе лижу. Бо вже на носі перший сніг, і тоді почнеться гігантський слалом, адже гуртожиток стоїть на горі.

"Не гуманно", - криво подумав Антоненко. Бо він не любив свої ноги. Не були вони кривими чи кучими, просто в таких черевиках вийти на сцену - то було як Попелюшці на бал. Як же грати борця за свободу у таких "лижвах"? Через них він Тетяну перелюбив на Наташку, бо до тої можна було ходити в домашніх капцях.

Якось уранці він зірвався до обласної лікарні.

- У студентів найкраща кров, - жартувала медсестричка.

- Це ж чому? - подивувався він, який вже ненавидів своє студентування.

- Бо вони голодні, - устромила та катетра. - А голодна кров найвищої якості.

Скільки її з нього наточили, Антоненко не бачив, бо пляшечка була по той бік віконця. Й він так класно здав, що мало не втратив свідомість, загрозливо відчувши ейфорію. Звідти він устиг на ринок, де виторгував розкішні туфлі. Вступив у них, як у кайф. Себто уперше не захотів їсти.

"Це все через ідіотську скромність", - бідкалася Олена, бо вже одіграла свого уривка. Короткий він був лише тому, що їй забракло нахабності додати туди ще двійко діалогів. Захід світлофільтрами палав за вікном. Вона могла вже йти. Лише не могла збагнути, ну чому це Антоненко зараз такий? Раніше він був не таким, і вона його просто не бачила. А зараз очі в нього сяють справжнім, а не професійним полиском. Вона додивлялася, доки він не відчув навіть крізь гру. Зіниці їхні схрестилися. Дивовижне тепло, яке зранку вступило йому в ноги, перекотилося під серце. В мікропаузах він ще кілька разів наштотхнувся на її увагу, наче на промінь, який був дужчий за передвечірню заграву. Хоч і та була надреальна, наче намальована на задникові декорації.

"Ні, не весь світ театр", - мигнуло йому в голові.

Бо по ролі такого тепла не було. Адже зараз він мусив вихопити з рук комуніста Борисова пістолет, аби той не зміг видертися й закласти в геста-

по боївкарів. “Комуняка” мав очі геть скляні й забував текст через те, що дуже цупко тримав зброю. Йому епізод щоразу зривався - адже за дією шкутильгала й внутрішня правда. Якої й так було геть, однак не через це. А через, що партнер над усе любив брехтівський театр. Пістолет же був занадто конкретною деталлю для такого. Отож він щосили працював лицем. І мотав дурню, гублячи артикуляцію.

Олена б ще довго споглядала, як двоє в сучасній одязі промовляють і діють те, що давно минулося. Навіть блискучі черевики на Антоненкові не здатні були порушувати достеменну реальність, яку снував хлопець. Проте багряна каламуть за вікном раптом вшухла - й дівчина пригадала, як паскудно по-темному повертатися в гуртожиток, біля якого блатні зарізали студента, правда, з консерваторії. За що? В нього при собі була лише флейта.

Вона так тихенько вислизнула з репетиційної, що коли Антоненко не зустрівся з нею очима, то мало не забув роль.

Він збагнув, звідкіля черпав слова. Голос зіскочив, так було завжди, коли хлопець намагався говорити нижчими обертонами, але вони зрадливо, тірольськими руладами перестрибували на тенор. Добре, що не на колоратуру, й Антоненко упритул відчув усеньку вранішню втрату крові. Його повело.

- Годі! - ляснув у долоні Качинський.

Асистент не хотів, аби лідер, який несподівано постав на перших же репетиціях і тягнув за собою решту, похитнувся в її очах.

Ще одне щастя спіткало Антоненка - він вихопив останнє кільце кров'яної ковбаси з прилавку. Таке, що одразу ж схотів з'їсти, але доки дотягнувся до хлібного відділу, то попустило.

“І який ідіот їсть її несмажену?” - внутрішній голос жебенив, наче зі суфлерської будки, - Покладу на сковороду, а тоді...”

- А тоді запрошу Олену, - вирвалося так, що він не повірив.

Зупинився він одхекатися перед високою горою де стояв гуртожиток, наче перед Оленою. Однак нові черевики самі посунули східцями, які наприкінці наче увірвалися, - там

стояло двоє, перепійних кольорів.

Вони гаразд зважили, що коли людина дотарганиться аж сюди, то не матиме бажання боронитися.

Антоненко уперся в них знесилено, так, наче добіг кінця репетиції.

- Що там в тебе? - ближчий висмикнув у хлопця портфеля. Діяв він упевнено, наче контролер у трамваї.

Він дивувався напрочуд прозорими очима. З такими вже нічого не треба удавати, однак він своє подільське лице щосили робив ще непривабливішим. Тужився, наче на генеральній репетиції.

- Ага, колбасня, - гидливо зачинив він її назад і кинув у куші.

- Давай по-хорошому, - підігрував йому партнер. - Давай сармак і лади. Щоб не делать з тебе таку ж кров'янку. Лади?

Обидва насувалися. Так, що Антоненко відчув спиною усю прірву сходинок, які йому доведеться долати перекидом. Дивувало, що вони відмовилися від ковбаси - не бідні.

- Давай, пала, по-хорошому, - класично дихав перегаром перший, - й ми тобі нічого не зделаєм. А то, пала, сам знаєш.

Та він би й не наважився на грачки-скачки, йому нестачило бодай кількох секунд, аби розповісти, що він саме здав донорську кров і якось мусить дотягнути до кінця місяця. Аби дожити до прем'єри.

Але ці двоє ніколи не були студентами. Особливо театального інституту, де навчання таке виснажливе. Тому рука Антоненкова сама по собі тіпнулася в кишеню куртки й виїняла.

Такого переляку не зіграв би жоден професіонал на Україні. Лиця в них стали кольору презервативу. Навіть зіниці побіліли, коли побачили проти себе “парабеллума”.

Хлопець на нього подивувався не менше, але завчено втамував емоції. І цей його “стоп-кадр” лише додав жаху нападникам. Доки хлопець думав, звідкіля зброю узялася, ті двоє попадали лицем на східці. Й задушили потилиці долонями, підвиваючи. Під цей супровід Антоненко витягнув із послабленої пам'яті, що коли востаннє роззброював “комуніста”, то потім забув здати макет зброї реквізиторів.

- Не делай етого, - благав дует, сопучи пилюкою.

- Ти не зделаеш цього, - узяв соло пикатій.

Антоненко на це лише міцніше стиснув пістолета.

- Брось, керя, ми пошутили, - почав акторствувати інший, несподівано зійшовши на лагідні інтонації Леся Подерев'яньського.

- От навіщо це тобі? - несподівано додав дидактики в інтонацію пикатій. Він щосили працював лицем, а потім картинно почав підводити його, напруживши й спину.

Антоненка тіпнуло не від образи. Вона ще, чесно кажучи, не дійшла до нього. А од того, як ці двійко аматорів намагнічуються на роль скривджених, аби переграти його. Звісна річ, їм не раз і не два доводилося слухати благання. Однак репетицій з цього вони не робили - хто ж знав, що доведеться самим з такого користатися? Тому вони накочувалися на роль повільно, гадаючи, що невідпорно подіють на інтелігента:

- Ну воно тобі нада? - почав підводити вид й інший.

- Що? - несподіваним баритонем вихопилося у студента.

- Гріх на душу брати, - майже пасторськими обертонами пролунав пикатій.

Отут хлопця прорвало, - він з замаху, по-футбольному влупив його в носа ногою. Ніс ляснув і затих. Інший хотів підскочити, але за другим ударом Антоненко поклав і цього.

Перевівши подих, він несподівано п'ятою відчув землю. Спершу не повірив, але, ворухнувши пальцями, охолов: підметка з новісінького черевика одскочила геть!

Студент позадкував. Бо ті, двоє, сопучи вже не порохом, а кров'ю, раптом могли побачити, що він тепер геть беззбройний.

- Лежать, суки! - поставленим профундо рикнув він.

І подивувався, що не зірвався на фальцета, а так уставив репліку, так точно по темпо-ритму мізансцени, що ті двоє вклякли од неї краще, аніж од черевика.

Антоненко лаявся, милуючись відтінками значень. А також зі свого голосу, який прорізався в нього навіть краще, аніж у Розстального.

Лише потім поліз через перила шукати свою ковбасу.